

dam & lubrico humore interna sede imbuantur, atque ut Rhazes non ineptè dicebat, si ciliū ualorum more inuidentur instanneantur ue. At quum huiusmodi pleraque crassius etiam intestinis sint communia, illa quoque recensenda nunc ueniunt. Ileum intestinum sub dextri renis regione a quodam crasso intestino multis modis ipso gracili intestino ampliori excipitur, non quidem ac si quis diceret exactè in crassi eius intestini initium, sed in ipsius propter initium latius sinistrum. Hoc enim crassioris intestini initium instar globi cuiusdam præmagni extuberat, in sinistro suo latere duo obtinens orificia. ° unum quidem ileo intestino continuum, & magis ab initio distans: ° alterum uerò humilius, & ipsi initio propinquius. Huic continuum est in hominibus intestinum, quod *τυφλόν*, seu cæcum ueteribus dissectionum professoribus uocatum esse certissimò noui. non ignarus interim, quid hodie plerique de cæco intestino commententur: decepti profectò, quod inter crassiora intestina id à Galeno alicubi recensetur, neq; aliter quam amplius quispiam sacculus, ac ueluti alter quidam esset uentriculus, ab ipso cæcæ risq; qui illum subleuati sunt Anatomicis describatur. quum tamen in homine ° id quod cæcum appellandum duco, cæteris omnibus intestinis sit breuius, atque arctissima omnium intestinorum parte multo angustius strictiusq; & crassiori lubrico in orbes conuolutò potius quàm intestino simile: adeò ut cæcum uix intestinorum appendicis loco, ac proinde minus longè in crassorum intestinorum numero habendum esse uideatur. Atque hinc fit, ut Æsculapij nostri, scilicet quando hanc gracilem portiunculam in homine cæci intestini loco me commonstrare uident, Galeni descriptione nobis obstrepere, ac alij quidem ex saccosis illis cæcisq; Rabinis contendunt, ° amplum illud coli intestini initium saccum, aut ut ipsi loquuntur, orbem, & monoculum esse: alij uerò asserant, cæcum intestinum ob secūdi imperitiā a nobis minimè obseruari. Neq; uerò in cathedra hæc boasse contenti sunt, quum non desint qui de cæco intestino paradoxa conscribere, integrosq; libros, ut de duodeno intestino, commaculantes, magnū operæ precium se fecisse gloriētur, si nō unum cum ueteribus Græcis in cæco orificium esse, sed duo sibi proxima esse in mediū adferant. Quæ si uiderint, aut imaginati rectè fuerint, ea demum sunt ° quæ in coli initio extuberanti uisuntur, ac unū quidem foramen ilei intestini terminus est, alterum uerò eius quod cæcum esse dico initium. Neq; est profectò cur minus credamus, gracilem illam intestini portiunculam mesenterio nō annexam, sed sibi ipsi in orbes cōuolutam, & fibrarum beneficio hærentem, in homine cæcum esse intestinum: quantum uis eam amplitudinem usumq; Galenus ipsi tribuat, quæ huic minimè adesse uisuntur, suas potius caudatas simias hac appendice destitutas, quàm homines describens: quos tamen ueteres illi aggredientes, appendicem hunc intestini cæci nomine procul dubio donabant. Deinde Galeni descriptio cani fortassis accommodari hic posset, cui cæcum intestinum multo quàm homini cōtigit amplius, neque in illo, ut in homine, inane propemodum reperitur. Quin etiam ueras glires & sciuros cæcum hoc intestinum adeò amplum nactos scimus, ut amplitudini ipsorum uentriculi facile respondeat, fæcibusq; turgidū in sectione obseruetur: atq; hinc constat gracilem hunc appendicem in homine cæcum esse, quum uidelicet ductu ac situ & forma pariter (sicet nō amplitudine) illorū animalū cæco intestino his congruat, unumq; (unde etiā cæcum primò dictū est) nanciscatur orificiū. Insuper summus profectò Naturæ admirator Galenus, si hominis intestina unquā ita ut canū intuitus fuisset, hunc appendicē, & extuberās illud in homine coli initium, ileiq; cum ipso unitatē, & coli formā, longè secus descripsisset. quippe si aliud homo cæcū nancisceret, eum appendicē minimè præterisset Galenus, quanq; ortu nōnihil in homine & cane uariet. nā etiā si utriq; in dextro ileo collocet, hominis tamē cæcū ex sinistra magis coli initij sede q; dextra, ut in canibus, ut & Galenus attestatur, principiū ducit. Porro si cū nōnullis, qui secūti mihi altiterunt, in homine quidem ad eū usum quem Galenus ei tribuit, appendicē hunc à Natura primū formari dicerem, & ob nimiam hominum ingluuiē ex ileo intestino à uentriculo confectum succum absq; eo ut is totus cæcum subintret protrudi, atq; hinc appendicē in nobis tanq; inutile & marcidū, aliter fortè q; in temperatis Galeni hominibus, pendere affirmarē, ad nugam illam tergiversationē deueniendū foret, qua alios tum fuisse homines fateremur, præcipuē quum amplum hoc coli intestini initium in homine cæci intestini usum abundè suppleat, & nō tæ duntaxat gratia cæcum in homine haberi uideatur. In dextro itaq; ileo ad humiliorem ° renis dextri sedem extuberans illud ° amplum & rotundum coli principiū habetur, quod hinc sensim rectā ad iecur sursum ° contendit, iecoris que cauæ parti nonnihil subternitur, ac ° bilis uesculam in homine contingit, cuius etiam contactu flauo colore hic intestinum quandoq; tingitur, ° inde ex dextro latere secundū inferiorem uentriculi sedem in sinistrū fertur, uentriculi fundo attentum: haud tamen, ut alijs uisum est, eum confendens: aut ut uulgò dicitur, uentriculi fundo superequitās. Quum primū uerò ad sinistri uentriculi latus pertingit, super de-

missiorem ° lenis partem anfractus quosdam leuiter inflexos obtinet, ac paulatim supra ° sinistrum renem per ilium sinistrum decliue fertur, secundū peritonæi latus ad pubis usq; os ° descendens. ° Hinc rursus ad sinistrum latus quasi ad umbilici sedem ac anfractum (quem à medicis propter suos clysteres, quos ad gracilia usque intestina sese infundere arbitrantur, colicosq; cruciatus perpendi melius optarim) hic constituens, super ossis sacri initium tenditur, ° a quo rectā deorsum ad podicem usque descendit, in ° uiris quidem sub uescica, in ° mulieribus uero sub utero ossi sacro & coccygis instratum, huic intestino, ab ilei intestini fine ad podicem usque pertinenti: & si par undique propemodum, præterquam in initio, ubi multo capacius apparet, sit amplitudo, figura tamen ductu que uariat, ac proinde tanquam in duo intestina subdividitur, ut ° quicquid à dextro ilio super dextrum renem sub iecoris cauo, deinde secundū uentriculi fundum ad lienem properat, & hinc rursus super sinistrum renem uersus pubem fertur, ac alium anfractum supra internam ossis ilium sedem faciens, ad sacri usque ossis initium proripit, Latinis pariter ac Græcis colum intestinum appelletur. ° quod uerò ab osse sacro ad anum usque pertinet, Græcis *αποδυστομίου* & *αρχή* dicitur, Latinis longaon, rectum, & princeps. Colum enim in hominibus, aliter quàm in canibus, non ad amissum teres est, uerū per uniuersum ipsius ductum superius inferiusque ° depressum uisitur, ad latera utrinque quadam serie, uelut in medijs globos cellulas que extuberans. Atque hæc figura eo minus conspicua sit, quo colon recto intestino uicinius accedit, quod exactè teres, non autem coli modo depressum extuberans que cernitur. Ambo itidem ut cæcum quoque tunica extruuntur ° duplici: quarum, ut in gracilibus intestinis, interna exteriori neruosiorem membrana uel magis & durior est, uerū colon utramque tenuiorem graciliorem que quàm rectum obtinet: & quanto colon recto magis conterminum est, tanto quoque ipsius tunicæ crassiores melius que enutritæ conspiciuntur. Interna utriusque intestini tunica transuersis circularibus que fibris, ipsedemq; frequentissimis solum abundat: externa uerò in colo intestino transuersas quidem nanciscitur, sed & rectas quoque quamplurimas exigit, non quidem secundū uniuersam intestini superficiem protensas, sed duntaxat inferius & superius ubi colon ° depressum esse diximus. Secundum enim eas coli impressiones rectæ fibræ protenduntur, & coli tunicæ ibidem sunt robustissimæ, admodum que spissæ, & ut Galenus in quarto de Partium usu, de pluribus animalibus innuebat, colon fortibus ligamentis utrinque singulis constringitur, secundū longitudinem desuper ad inferna porrectis, quod me Hercule & homini Galenus ascripsisset, nisi ipsius intestina canum intestinis eiusmodi ligamentis carentibus respondere putasset. Porro exterior intestini recti tunica per totum intestini ambitum rectis fibris admodum frequentibus passim abundat, adeò ut hæc plures rectas quàm orbiculares fortiaur. Carterum tertia ° crassorum intestinorum tunica, quemadmodum & gracilium tunica tertia, à mesenterio ipsis ualā porrigente pendens hoc enim cæcæ intestinorum sedi applantatur, in tertiam ipsorum tunicam degenerat. quanquam coli intestini pars, uentriculi fundo attensa, priuatim in hominibus ab ° inferiori membrana omenti tertiam asciscat tunicam, quod hæc coli sedes eius colligari nouimus. Coli itidem & recti intestinorum uenæ & arteriæ, quas pauciores hæc quàm intestina gracilia exigunt, à portæ & magnæ arteriæ ramis pendent. Colo quidem intestino toto progressu, qui à dextro ilio ad sinistrum ferè renem pertinet, arteriæ uenæ que, quemadmodum ieiuno & ileo, implantantur, ex alto scilicet sursum seriatim conscendentes, ac parti ipsius inferiori à sinistro rene ad rectum usque intestinum ductæ, & ipsi quoque recto uenæ arteriæ que, quemadmodum ° duodeno porriguntur. ° Vna enim insignis uena à portæ ramis in mesenterium excurrentibus, & arteria etiam ab ° illa principium ducens, quæ ab arteria magna ad mesenterium seu ualorum seminalium exortu depromitur, secundū dictam coli partem & rectum intestinum mesenterio suffultæ, rectā protenduntur, ac in progressu furculos seriatim uno que ordine intestinis offerunt. Verū de uenis ac arterijs in mesenterij descriptione rursus pertractabitur. Nervos autem crassiora hæc intestina cum gracilibus communes habent, & utraque lento uiscido que humore intus oblinuntur: ac uti obesorum uentriculi adipem, aliquando satis etiam copiosum intus adnatum exigunt. quemadmodum & exteriori superficie coli intestini, quæ id recto proximum est, & ipsi quoque recto, pingues quidam appendices adnascuntur. Intestinum rectum ° musculos uoluntariæ feciū excretioni præfectos sibi priuatim uendicat, quos quum in secundo libro persequutus sim, non est necesse hic quoque eosdem recensere. Sed admirabilis potius Naturæ industria hic consideranda uenit, quæ ea omnia adeò diuine machinata est, nec quicquam nisi ad summum usum in intestinis extruxit, primū & potissimū ea

Crassi intestini ductus sit

Crassum intestinum in colo & rectum distans

Coli a recto differentia

Crassorum intestinum tunica

Coli & recti uenæ ac arteriæ

Nervus

Adipis intestinis obnatu

Recti intestini musculi

Intestinorum munus, ac deinceps eorum cōstructionis ratio